

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Glastuinbouwlocatie Luttelgeest/Marknesse

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport en de aanvulling daarop

7 oktober 2009 / rapportnummer 2194-87

1. OORDEEL OVER HET MER EN DE AANVULLING DAAROP

De gemeente Noordoostpolder heeft in het vigerende bestemmingsplan Landelijk Gebied 2004 een gebied van circa 240 ha bruto oppervlak bestemd tot glastuinbouwgebied¹. De gemeente gaat het bestemmingsplan wijzigen om daarmee ruimte te geven aan de ontwikkeling van grootschalige glastuinbouwbedrijven met ruimtelijke kwaliteit. Ten behoeve van de besluitvorming over de wijziging van het bestemmingsplan is een milieueffectrapport (MER) opgesteld. Hiervoor is de gemeenteraad van de gemeente Noordoostpolder bevoegd gezag.

Tijdens de toetsing heeft de Commissie voor de m.e.r. (de Commissie)² aan het bevoegd gezag en de initiatiefnemer kenbaar gemaakt dat in het MER naar haar oordeel op een aantal onderdelen essentiële informatie ontbreekt. De initiatiefnemer heeft naar aanleiding van de opmerkingen van de Commissie nadere informatie³ aangeleverd over:

- de beschrijving en beoordeling van de huidige en verwachte oppervlakte-waterkwaliteit;
- de zuivering en lozing van afvalwater voor wat betreft nutriënten en bestrijdingsmiddelen;
- het ontstaan en de verwerking van brijn;
- de effecten op Natura 2000 in de vorm van een passende beoordeling.

De Commissie is van oordeel dat in het MER en de aanvulling tezamen de essentiële informatie aanwezig is om het milieubelang volwaardig mee te kunnen laten wegen in de besluitvorming.

Uit het MER en de aanvulling blijkt dat:

- negatieve effecten en/of achteruitgang van kwaliteit tengevolge van effluentlozing op het niveau van de watergang niet zijn uit te sluiten, maar dat deze niet waarschijnlijk zijn op het niveau van het totale waterlichaam;
- het nog onduidelijk is in welke mate ander water nodig zal zijn voor de bereiding van gietwater of dat effluent daarvoor deels zal worden hergebruikt. Daardoor is het nog onduidelijk in welke mate er brijn zal ontstaan, hoe de verwerking zal zijn en welke effecten de lozing daarvan op het oppervlaktewater kan geven;
- om het risico op achteruitgang van de waterkwaliteit te vermijden een vorm van zuivering, op tenminste het beschreven effluentniveau, deel zal moeten uitmaken van de ontwikkeling;
- daarnaast blijkt dat de stikstofdepositie in het Natura 2000-gebied “Wieden en Weerribben” toeneemt. Op basis van de informatie in de passende beoordeling is de Commissie van oordeel dat aantasting van de natuurlijke kenmerken van het (reeds overbelaste) Natura 2000-gebied “Wieden en Weerribben” niet uit te sluiten is.
- De aanvulling heeft niet ter visie gelegen. De Commissie adviseert de aanvulling bij het ontwerp-bestemmingsplan ter visie te leggen.

---

¹ Het tuinbouwgebied is gelegen tussen de kernen van Luttelgeest en Marknesse.

² Voor gegevens over de m.e.r.-procedure, de rol van de Commissie en de werkgroepsamenstelling, zie bijlage 1 en voor een overzicht van zienswijzen en adviezen zie bijlage 2. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder *adviezen*.

³ De aanvulling bestaat uit een aantal documenten, deze staan in bijlage 1 weergegeven.

In hoofdstuk 2 wordt het oordeel van de Commissie nader toegelicht. In hoofdstuk 3 worden aanbevelingen gegeven voor de verdere besluitvorming over de Kleine modderkruiper en de ruimtelijke kwaliteit.

2. TOELICHTING OP HET OORDEEL

2.1 Waterkwaliteit

MER

Beschrijving van de huidige oppervlaktewaterkwaliteit

In het MER wordt de huidige oppervlaktewaterkwaliteit beschreven aan de hand van een momentopname. Deze momentopname geeft onvoldoende basis voor een goede analyse van consequenties van de alternatieven op de oppervlaktewaterkwaliteit. Daarbij worden de emissies van nutriënten alsmede de te verwachten effecten daarvan op het oppervlaktewater niet beschreven en ontbreekt een toetsing aan relevante normen vanuit het (ontwerp) provinciaal waterhuishoudingplan. Vergelijking van de beoogde ontwikkelingen met de huidige situatie is ook van belang voor toetsing vanuit de Kaderrichtlijn water (KRW). Voor de KRW geldt op het niveau van het waterlichaam een vereiste van geen achteruitgang van de oppervlaktewaterkwaliteit. Beoordeling van de effecten op zowel de fysische, chemische als biologische parameters is daarvoor relevant.

Zuivering en lozing van afvalwater

De inhoud van het Voorkeursalternatief (VKA) ten aanzien van de zuivering en lozing van afvalwater alsmede de milieubeoordeling van de gevolgen voor de waterkwaliteit zijn niet navolgbaar beschreven in het MER. Het blijft onduidelijk op welke wijze het afvalwater wordt gezuiverd, waar het wordt geloosd en wat de uiteindelijke belasting en effecten op het oppervlaktewater zal kunnen zijn.

Ontstaan en verwerking van brijn

In het MER staat dat de mogelijke lozing van brijn tezamen met de verminderde infiltratie tengevolge van afvang van het neerslagoverschot in regenwaterbassins, een risico geeft op verdere achteruitgang van de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit. In het MER ontbreekt echter een kwantitatieve analyse waardoor de milieugevolgen van de verschillende alternatieven niet ingeschat kunnen worden.

Aanvulling

Beschrijving van de huidige oppervlaktewaterkwaliteit

In de aanvulling is in voldoende mate inzicht gegeven in de huidige waterkwaliteitssituatie. De waterkwaliteit is 'ontoereikend', hetgeen de op een na laagste toestandsklasse is in het stelsel van 5 klassen volgens de KRW. Dit betekent dat er een verbeteropgave ten aanzien van de waterkwaliteit ligt. In de in de aanvulling gevoegde notitie van het waterschap staan enkele suggesties om de waterkwaliteit te verbeteren, zoals door het vergroten van de structuurdiversiteit en extensiveren van het maabeheer.⁴

De overmatige algengroei komt waarschijnlijk door de te hoge stikstofgehalten en beperkte stroming in het systeem. Door het natuurlijker inrichten van oevers kan het systeem meer nutriënten verwerken, dit komt door de opname

---

⁴ Zie ook zienswijze nummer 19.

van nutriënten door planten en bezinking van zwevende deeltjes. Deze maatregelen hebben pas een merkbaar effect wanneer het om substantiële arealen gaat. In de “terugvaloptie” is de ruimtereservering voor maatregelen zoals natuurvriendelijke oevers echter relatief klein.

■ De Commissie adviseert daarom naast de genoemde maatregelen ook te overwegen om de emissie van stikstof aan de bron te verminderen.

Zuivering en lozing van afvalwater

In de aanvulling wordt geconcludeerd dat een gebiedsontwikkeling zonder vorm van zuivering, het risico geeft op een waarneembare achteruitgang in de betrokken watergangen. Dit leidt tot de conclusie in de aanvulling dat zuivering noodzakelijk is. Deze zuivering maakt dan ook onderdeel uit van het voorkeursalternatief.

Voor wat betreft te verwachten effecten op de waterkwaliteit wordt aangegeven dat van de lozing van het effluent (na zuivering op het prestatieniveau van een rwzi) geen grote negatieve effecten worden verwacht. De Commissie acht deze inschatting, gelet op het zeer grote waterlichaam en de licht dalende trend voor stikstof (grafiek 4), plausibel.

De Commissie wijst er echter op dat negatieve effecten en/of achteruitgang van de waterkwaliteit tengevolge van effluentlozing op de individuele watergangen niet uit te sluiten zijn.

■ De Commissie adviseert om binnen het waterlichaam een optimaal lozingspunt te zoeken op basis van aanwezige verschillen in kwaliteitspotenties van de verschillende watergangen.

Ontstaan en verwerking van brijn

Uit de aanvulling blijkt dat beoogd wordt het grootste deel van de gietwaterbehoefte in te vullen met opgevangen regenwater. Waar het aanvullende gedeelte gietwater vandaan komt en in hoeverre het bereiden daarvan leidt tot het ontstaan van brijn is onduidelijk. Deze onduidelijkheid geldt ook voor de verwerkingswijze en noodzakelijke “verduunning” bij lozing op oppervlaktewater.

Het waterschap geeft in haar zienswijze⁵ echter aan dat zij de in de Kalenbergtocht de van nature aanwezige chloridgehalten acceptabel acht en niet wezenlijk van invloed vindt op de ecologische kwaliteit. Hierdoor lijken knelpunten niet aanwezig. Echter er zijn op het niveau van de individuele watergangen verschillen in kwaliteitspotenties aanwezig.

■ De Commissie adviseert bij de keuzes voor locatie(s) van de lozingen van het brijn de kwaliteitspotenties van het ontvangende water te betrekken.

2.2 Stikstofdepositie en Natura 2000-gebieden Wieden en Weerribben

Uit de passende beoordeling blijkt dat de beoogde ontwikkelingen leiden tot extra stikstofdepositie in het Natura 2000-gebied “Wieden en Weerribben”. Daarnaast blijkt dat de achtergrondconcentratie reeds boven de kritische depositiewaarden van habitattypen is gelegen waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn opgesteld. De conclusie in het MER is evenwel dat “de toename als gevolg van de extra stikstofdepositie in deze Natura 2000-gebieden dusdanig gering is dat geen merkbaar effect wordt verwacht, en dus zeker geen significante gevolgen heeft voor de instandhoudingsdoelstellingen”.

---

⁵ zienswijze 19, bijlage 2

Hoewel de extra stikstofdepositie door dit initiatief gering is, is de Commissie van oordeel dat omdat er al sprake is van een overbelaste situatie in het Natura 2000-gebied “Wieden en Weerribben” bij een toename van de stikstofdepositie, in cumulatie met andere bronnen, aantasting van natuurlijke kenmerken niet uit te sluiten is.

3. OVERIGE AANBEVELINGEN

3.1 Kleine modderkruiper

In de zienswijze van het waterschap⁶ is aangegeven dat in de periode 1996-2006 de Kleine modderkruiper is aangetroffen in of aan de rand van het plangebied. Deze soort is beschermd op grond van de Flora en faunawet. In het MER staat dat ‘de watergangen ongeschikt zijn voor beschermde vissoorten’. Het waterschap geeft in haar zienswijze suggesties hoe om te gaan met deze tegenstrijdigheid: uitsluiten van het voorkomen door een visinventarisatie of accepteren van de mogelijkheid van voorkomen en daarop een gedragscode afstemmen.

■ De Commissie adviseert bij de besluitvorming vast te leggen welke procedure gevolgd zal worden wat betreft het (potentieel) voorkomen van beschermde soorten, zoals de Kleine modderkruiper.

3.2 Ruimtelijke kwaliteit

In het MER is aandacht besteed aan de inpassing van het plan in zijn omgeving en worden ontwerpvoorwaarden (inrichtingsprincipes) geformuleerd voor de gewenste ruimtelijke kwaliteit. Zo zijn de structuren die kenmerkend zijn voor de Noordoostpolder terug te vinden in de hoofdropzet van het plan.

In het MER ontbreken duidelijke visualisaties. Hierdoor is de vertaalslag van deze inrichtingsprincipes naar de daadwerkelijke inrichting van het plangebied lastig te volgen. In het MER staan onduidelijke schetsen en dwarsdoorsneden van de wegen. Hieruit blijkt niet dat de kassen en de waterbassins, zoals gesteld in de inrichtingsprincipes, vanaf de weg niet zichtbaar zijn.⁷ Op basis van de informatie in het MER lijkt de huidige beplanting door de herinrichting van het wegprofiel en de aanleg van kabels en leidingen te moeten verdwijnen. Het nieuwe wegprofiel lijkt onvoldoende ruimte te bieden voor vervanging door nieuwe bomen.

■ De Commissie adviseert bij het bestemmingsplan een beeldkwaliteitsplan te voegen met visualisaties van de toekomstige ruimtelijke inrichting van het gebied, met name gezien vanaf de ontsluitingswegen.

---

⁶ Zienswijze 19, bijlage 2.

⁷ In onder meer zienswijze 8 wordt de zorg geuit dat de zone langs de weg vanwege de vrijstellingsmogelijkheden in het bestemmingsplan volgebouwd wordt met bassins.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing besluit-MER

Initiatiefnemer: college van burgemeester en wethouders van de gemeente Noordoostpolder

Bevoegd gezag: gemeenteraad gemeente Noordoostpolder

Besluit: wijziging bestemmingsplan

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C11.3

Activiteit: ontwikkeling van de projectlocatie voor glastuinbouw met circa 240 bruto hectare glastuinbouw

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

drs. ing. S. Gerrits (werkgroepsecretaris)

ing. L.J.M. Raaijmakers

drs. L. van Rijn-Vellekoop (voorzitter)

ir. C.T. Smit (werkgroepsecretaris)

ir. K.A.A. van der Spek

dr. N.P.J. de Vries

ing. F.H. Wagemaker

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Aanvulling op het MER met daarin:
  - bijlage 1 Waterkwaliteit kassengebied Luttelgeest (waterschap)
  - bijlage 2 optimalisatie afvalwater Glastuinbouwgebied Luttelgeest (Grontmij)
  - Passende beoordeling

De Commissie heeft ook kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht van de zienswijzen en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in de Staatscourant van: 26 november 2008

advies aanvraag: 26 november 2008

ter inzage legging: 27 november tot en met 25 december 2008

richtlijnenadvies uitgebracht: 3 februari 2009

richtlijnen vastgesteld: 28 maart 2009

kennisgeving MER in de Staatscourant en de Flevopost van: 10 juni 2009

ter inzage legging MER: 11 juni 2009 tot en met 23 juli 2009

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 15 juni 2009

toetsingsadvies uitgebracht: 7 oktober 2009

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het MER. Zij gaat daarbij uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER (zoals aangegeven in artikel 7.10 van de Wet milieubeheer) en de vastgestelde richtlijnen voor het MER. Vervolgens beoordeelt de Commissie

de ernst van de eventuele tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een volwaardige plaats te geven bij de besluitvorming. Is dat naar haar mening niet het geval dan signaleert de Commissie dat er sprake is van een zogenoemde 'essentiële tekortkoming'. De Commissie adviseert dan dat die informatie alsnog beschikbaar komt, alvorens het besluit wordt genomen. Overige tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. De heer en mevrouw Van Barneveld, Marknesse
2. De heer en mevrouw B.M. en E.M.G. Welvaardt, Luttelgeest
3. Vereniging Dorpsbelang Luttelgeest, Luttelgeest
4. DiFra Agro Projecten B.V., Bergschenhoek
5. R.A. Dekker, Marknesse
6. Buren van NieuwLand, Marknesse
7. E. Nikkel, G.P. Nikkels-Woldhuis en G. Woldhuis en W. Woldhuis-Van Doornik, Marknesse
8. Familie B. Haagsma, Luttelgeest
9. Mevrouw / de heer Dekker, Luttelgeest
10. Mevrouw M. Jonker, Luttelgeest
11. Mevrouw / de heer van Look, Luttelgeest
12. Mevrouw / de heer C. Cuperus, Luttelgeest
13. Mevrouw / de heer C. Koomen, Luttelgeest
14. Mevrouw / de heer H. Tuinhof, Luttelgeest
15. mevrouw / de heer H.F.M. Hilderink, Luttelgeest
16. Mevrouw / de heer P.O.J. Broos, Luttelgeest
17. VROM-Inspectie Directie Uitvoering Regionale afdeling Noord-West, Haarlem
18. Land- en Tuinbouw Organisatie Noord, Drachten
19. Waterschap Zuiderzeeland, Lelystad
20. KPN, Apeldoorn
21. Ziggo, Zwolle
22. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Glastuinbouwlocatie Luttelgeest/Marknesse en de aanvulling daarop

De gemeente Noordoostpolder heeft in het vigerende bestemmingsplan Landelijk Gebied 2004 een gebied van circa 240 ha bruto oppervlak bestemd tot glastuinbouwgebied. De gemeente gaat het bestemmingsplan wijzigen om daarmee ruimte te geven aan de ontwikkeling van grootschalige glastuinbouwbedrijven met ruimtelijke kwaliteit. Ten behoeve van de besluitvorming over de wijziging van het bestemmingsplan is een milieueffectrapport opgesteld.

ISBN: 978-90-421-2771-5

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

